

- ONZE BODE -

ORGAAN VAN DE VEREENIGING VAN AMBTENAREN BIJ
 DEN INLANDSCHEN BESTUURSDIENST
 VERSCHIJNT MAANDELIJKS, ONDER REDACTIE VAN HET BESTUUR.

Redactie en Administratie: SOEMARDJO, Petelan Redjosari No. 472, Semarang.

ABONNEMENTSPRIJS: bij vooruitbetaling per half jaar f 2,50

INHOUD:

1. Nota inzake het ambtscostuum.
2. De toelating tot de Bestuursschool.
3. Breekt met de oude sleur!
4. Uit de Partij.
5. De Inlandsche Bestuursambtenaar en zijn schulden.
6. B. B. Lexicon.
7. Het Inlandsch B. B.
8. De grondhuurordonnantie in de praktijk.
9. Men fluistert:
10. Memories van overgave.
11. Correspondenties.

Nota inzake het ambtscostuum.

(Behoort bij schrijven van de V. A. I. B. van 9 November 1929 No. 305, gericht aan den Directeur van Binnenlandsch Bestuur).

A. Algemeene beschouwingen en opmerkingen omtrent het bestaand gala — ambtscostuum onder de tegenwoordige omstandigheden.

I. Uit financieel oogpunt.

Algemeen was de opmerking der leden, dat de kosten van aanschaffing van het ambtscostuum een zware financiële last waren.

Voor de meesten gaan de kosten boven hun financiële draagkracht.

Hoe goedkoop en zuinig men ook wil rekenen, een behoorlijk compleet stel ambtscostuum met wat er zoo niet bijhoort, kost al gauw twee a driehonderd gulden. In dit bedrag zijn niet begrepen de kosten van de kris, de timang e. a., welke voorwerpen de leden — naar we aannemen — reeds bezitten.

Uit de gehouden enquête blijkt, dat het meerendeel der leden niet in het bezit is van een compleet ambtscostuum.

Slechts een klein percentage mag zich in zulk een bezit verheugen.

Van deze laatsten hebben velen het ambtscostuum van ouders of andere familieleden gekregen.

Slechts weinigen hebben zich het ambtscostuum door nieuwkoop aangeschaft.

Van dezen hebben het grootste gedeelte geld van de Afdeelingbank opgenomen.

Weer anderen hebben hun ambtscostuum middels huurkoop gekocht.

Van één geval kan slechts worden melding gemaakt van koop a contant met eigen geldmiddelen.

Van velen dergenen, die het ambtscostuum hebben gekocht, werd vernomen, dat zij er toe zijn overgegaan, nadat zij terzake een stille wenk van den Regent hebben gekregen of nadat de Regent een schrijven heeft laten uitvaardigen, waarbij Mantri's Politie en hooger werden verplicht zich een ambtscostuum aan te schaffen.

De meesten konden slechts een ambtscostuum dragen, ingeval zij dit in bruikleen konden krijgen van de wel-bezitters.

Aangenomen kan worden, dat alle ambtenaren, die

het ambtscostuum bezitten op Koninginne-dag op het z. g. Openbaar Gehoor verschijnen, de afwezigen zijn de niet-bezitters.

Bij andere gelegenheden, als uitreiking van onderscheidingen, installaties van regenten, verschijnen de meesten der lagere ambtenaren met geleende ambts-costumes van collega's van andere regentschappen.

Wie eenig idee heeft van snit en proporties, zal dit op zulk een gelegenheid gemakkelijk kunnen onderkennen.

Algemeen luidt de klacht: „Het is niet de moedwil, die ons weerhoudt om een ambtscostuum te koopen, maar de schrikbarende hoge kosten!“

Voor een Assistent Wedana — niet te spreken van den Mantri Politie — met een maandelijksch inkomen van f 175.—, die bovendien nog voor zijn standing een behoorlijke behuizing moet hebben, twee paarden en een bendij — allemaal voor en ter wille van den dienst — moet koopen, is een uitgave van f 200.— tot f 300.— waarlijk onverantwoordelijk.

II. Uit het oogpunt van de aesthetiek.

Algemeen was het oordeel, dat het bestaand ambts-costuum uit den tijd is.

Enkelen spraken van „prachtig als curiosa“ voor een museum, anderen voelden er zich in als een „wajang orang“.

De meesten dragen dit ambtscostuum niet gaarne.

Dat het ambtscostuum ouderwetsch is, moge blijken uit de terzake uitgegeven voorschriften, welke dateerden van 1870.

Het grootste deel der leden vond het ambtscostuum passend voor de zeventiger en tachtiger jaren met de noodige oepatjara in het kader van het strenge uitzonderlijke B. B. leven, toen alles wat naar B. B. zweemde zijne voorrechten had; in de omgeving van open karossen met vier paarden, van ambtenaren te paard, van pajoengs, van knielende dienaren, van met tapijten belegde weelderige pendoppos, waar de ambtenaren onder de tonen van de gamelan onhoorbaar als schaduwen op hun knieën voortschuifelden, toen de Europeesche B. B.-ambtenaren door ambtenaren te paard werden afgehaald, toen het leven geen haast had.

Algemeen werd ingezien, dat het Javaansch cachet niet aan het ambtscostuum mag ontbreken.

Zeer juist werd ingezien, dat reeds lang in de Inlandsche B. B.-kringen inderdaad de noodzakelijkheid werd gevoeld voor aanvulling en wijziging van het bestaande ambtscostuum.

Opgemerkt werd o. m. dat het verbod van schoeisel

dragen voor andere rangen dan regenten, strijdig is met de bestaande opvattingen en begrippen inzake hygiëne.

Wijders vestigen enkele leden de aandacht op het feit, waarom de districtshoofden en wedana's van politie zilveren knopen en zilveren borduursel dragen, terwijl aan de lagere en aan de met hun rang overeenstemmende onder-commissarissen en commissarissen van politie vergund wordt gouden of vergulde knopen en borduursel te dragen. Waar een ambtscostuum is om mee te pronken of te schitteren, zoo zouden deze leden het billijk achten — onder het motto: „Als je schittert, schitter dan goed!“ — om de districtshoofden en wedana's van politie te vergunnen gouden of vergulde knopen en borduursel te dragen.

Anderen weer toonen het ouderwetsche van het bestaande ambtscostuum aan met te wijzen op het feit, dat men de „dodot“ niet zonder hulp van derden kan dragen. Inderdaad moet steeds een deskundige bij het opmaken van de „dodot“ de helpende hand aanbieden.

B. Voorstellen.

I. Men streve naar een eenvoudig, practisch, niet te duur ambtscostuum, waaraan het zuiver Javaansch cachet niet ontbreekt.

Het ambtscostuum late men bestaan uit:

1. hoofddoek	} 1 en 2 een z. g. sawitan vormende, zonder beperking van motief.
2. gewone gebatikte kain	
3. de sikepan gedee.	
4. saboek, boro, epek en kris.	
5. zwart gelakte pumps met zwarte sokken.	
- Afgeschafte worde dus: de koeloek, de dodot en de tjelana.

II. Dit ambtscostuum ware verplichtend te stellen voor de rangen van onderdistrictshoofd en hooger, waarvoor bij benoeming tot onderdistrictshoofd een tegemoetkoming in de kosten van aanschaffing van f 100 — (één honderd gulden) ware te verleenen. (Vide soortgelijke regeling voor Europeesche politie-ambtenaren). De a. i. b. en fd. mantri politie ware te vergunnen bij voorkomende plechtigheden gekleed te gaan in een zwarte „djet“ (korte zwarte jas) met een kris.

III. Het borduursel voor den Assistent Wedana (onderdistrictshoofd) blijve ongewijzigd van zilver. Het borduursel voor rangen van af den rang van districtshoofd en de knopen idem worde van goud of verguld.

- V. Voor de uniformiteit ware een voorschrift uit te geven nopens de gelegenheden, waarbij het gebruik van het ambtscostuum verplicht werd, als daar zijn het Openbaar Gehoor, installatie van Residenten, Regenten, Gouverneurs, uitreiking Koninklijke en Gouvernements onderscheidingen, Koninklijke en Onder-Koninklijke bezoeken.
- V. Ter toelichting diene, dat in de Vorstenlanden met name de Mangkoenegaran dit voorgestelde ambtscostuum wordt gedragen,
- VI. Ook voor ritten te paard is dit costuum gemakkelijk.
De „pradjoeritan“ kan alzoo mede worden afgeschaft.

Het wit costuum.

Ook ten aanzien van het dagelijksch wit costuum dient over heel Java en Madoera uniformiteit te worden betracht, zulks om te voorkomen, dat de ambtenaren de dupe worden van de verschillende wenschen en inzichten der onderscheidene regenten.

Thans toch draagt de ambtenaar A. ten believe van den regent B. een witte djet met kris, terwijl hij straks onder den regent C. zijn kris moet terzijde leggen om een Europeesch pak te dragen.

Inzake het costuum diene te worden afgeschaft de korte jas, de z. g. djet met de kris, zijnde onpractisch, lastig en hinderlijk om zich vrij en vlug te bewegen.

Het dienst-costuum late men bestaan uit:

Inlandsch.	Europeesch.
a. hoofddoek.	a. hoofddoek (facultatief)
b. jas.	b. jas.
c. kain.	c. pantalon (rijbroek)
d. slossen of schoenen.	d. schoenen.

Bij het dragen van een open jas: witte hemd, witte dubbel omgeslagen boord en zwarte lange das

De dienstpet ware zijnde voor de tropen en voor den hoofddoek onpractisch te vervangen door een witte helmhoed.

Distinctieven:

- a. Ambtenaren bij den Inlandschen bestuursdienst (a. i. b.) Mantri Politie witte atilla met mouwversiering van twee tressen, waarvan de bovenste met één krul.
- b. Assistent Wedana, onderdistrictshoofden idem met twee krullen.
a. en b. met zilveren dienstknoopen.
- c. Wedana's, districtshoofden idem b. met gouden of vergulde knoopen.

- d. Patih's — atilla mouwversiering met drie tressen, waarvan de bovenste met dubbele krul. gouden knoopen.
- e. Regenten idem d. met driedubbele krul.

De toelating tot de Bestuursschool.

Vanwege het Departement van Binnenlandsch-Bestuur is een schrijven uitgegaan, gericht aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur op Java en Madoera en in de Buitengewesten, inhoudende het verzoek om, naar aanleiding van de tijdens de jongste Volksraadszitting door enkele leden uitgesproken wenschelijkheid om de jaarlijksche aanwijzing voor de Bestuursschool te doen geschieden door (een) schiftingscommissie(s), hierover hun gevoelens te willen doen blijken. Door den Gouverneur van Oost-Java is aan de in zijn ressort bescheiden Residenten (Afdelingshoofden) verzocht, om bij het uitbrengen van het advies de plaatselijke afdelingen van den Prijaji-bond te hooren, doch tot dus verre maakte de afdeling Blitar van de P. P. B. B. van deze gelegenheid geen gebruik, om hare meening te uiten, althans zij schreef geen vergadering uit ter bespreking van dit bij uitstek belangrijke onderwerp. zoodat schrijver dezès zich genoodzaakt voelt, om de stoute schoenen aan te trekken en zijn gevoelens hieromtrent langs dezen weg kenbaar te maken, in de vurige hoop, dat belanghebbenden, zich scharende onder de vaan van V. A. I. B. hem den noodigen steun niet zullen onthouden.

Reeds van af den tijd dat wij nog op de O. S. V. I. A.- schoolbanken zaten, is het ons ideaal, om eens de eer te hebben en het genoegen te mogen smaken tot de Bestuursschool te worden toegelaten, doch velen van ons moeten deze schoone illusie in rook zien vervliegen, doordat voor de aanwijzing voor die school een andere gedragslijn wordt gevolgd. dan wij gaarne wenschen.

Hoe het ook moge zijn, niemand durfde daarop critiek uit te oefenen, omdat anders „het terrein der hogere politiek“ zou moeten worden betreden, iets dat voor ons, gewone ambtenaren vreemd is en vreemd moet blijven; doch nu wij in de gelegenheid worden gesteld, om onze meening hieraangaande te uiten, dienen wij er gretig van gebruik te maken.

Zonder eenige reserve meent schrijver dezès de vraag inzake de al of niet wenschelijkheid van de instelling eener schiftingscommissie voor de toelating tot de Bestuursschool bevestigend te moeten beantwoorden, immers de thans gevolgde werkwijze brengt

voor velen een onaangename „verrassing” te weeg. Hoewel op papier de eischen voor de toelating zeer billijk te achten zijn, heeft de praktijk toch, vooral in de laatste jaren, uitgewezen, dat er meer teleurstellingen dan bevrediging worden gefokt, met het onvermijdelijk gevolg, dat er een deining in de gemoe- deren van die groep der ambtenaren, die in aanmerking zouden komen voor de studie op voormelde school ontstaat, welke zweemt naar ontevredenheid.

Wat wil nu het geval?

Verdienstelijke ambtenaren, zoowel theoretisch als praktisch goed onderlegd, doch die zich niet tot een Regentenfamilie mogen rekenen, moeten veelal plaats maken voor middelmatigen, of landsdienaren die niet aan de gestelde eischen voldoen, maar die in bloed- dan wel aanverwantschap staan tot de Regenten. Betreft deze laatste categorie ambtenaren, die capacitatief even hoog staan als de eerstgenoemde groep, dan kan er geen gereede aanleiding bestaan, om te beweren, dat de aanwijzing voor de Bestuurschool onbillijkheden met zich medebrengt.

Waar toch het afloopen van deze onderwijsinrichting naast de geschiktheid in de praktijk een gewicht in de schaal legt voor de verdere carrière, springt de onbillijkheid, verbonden aan de thans gevolgde gedragslijn ten aanzien van de toelating tot die school des te meer in het oog; immers door de voorrang te geven uitsluitend aan de naaste bloed- en aanverwanten van de Regenten, komen de belangen van de groep der ambtenaren, niet daartoe behoorende, in het gedrang.

Door een voorbeeld uit de praktijk te nemen, zal men zich een duidelijker beeld kunnen vormen van de groote onbillijkheid, die bij de aanneming als leerling van de Bestuurschool kan demonstreeren.

A. en B. beiden geen Regentzonen, zijn op de Osvia klasgenooten en als leerling is A de meerdere van B, in de praktijk blijkt A capacitatief ook geen mindere te zijn van B, althans nooit is gebekend, dat A de hem toevertrouwde werkzaamheden minder goed verricht dan B. In deze omstandigheden zou bij sollicitatie voor de toelating tot de Bestuurschool A betere kansen hebben, doch op een gegeven moment is een oudere broeder van B benoemd tot Regent, en deze benoeming heeft tot gevolg, dat A zijn plaats op de aanbevelingslijst moet prijsgeven voor B. Dat hierdoor het gemoed van A en natuurlijk ook van vele anderen, die in dezelfde omstandigheden verkeerden, vergiftigd is geworden met het gevolg, dat er, zoo geen ontevredenheid dan toch teleurstelling heerscht onder de ambtenaren en dat deze minder

ambitie voelen voor hun ambt, behoeft geen nader betoog.

De Regeering heffe deze in het oog loopende onbillijkheid op door een schiftingscommissie in te stellen, waardoor dus zoowel de dienst als het Inlandsch Bestuurcorps gebaat wordt. De Inlandsche ambtenaren, die zich er op hebben mogen beroemen, het einddiploma der tweede afdeeling van de Osvia te hebben behaald en die jaren in de praktijk zijn, onderhouden uit gemakzucht meestal hun op school ver- gaarde kennis niet, immers deze komt toch in den dienst zeer zelden of nooit te pas, met het gevolg dat zij op het laatst hun schoolsche kennis heelemaal ver- geten. Dat zulks niet ten goede komt van den dienst is een niet te loochenen feit; vooral waar thans zoo- veel wordt gevergd van de Inlandsche ambtenaren, is het wenschelijk, ja zelfs noodzakelijk dat ze theoretisch ook goed onderlegd moeten zijn.

Wanneer een admissie-examen wordt ingesteld voor de Bestuurschool, dan zullen degenen, die in de praktijk vooruit willen komen, en in de eerste plaats zij, die in aanmerking wenschen te komen voor de toelating tot meergenoemde onderwijsinrichting, wel hun best doen, om hun kennis te vermeerderen, althans de op school opgedane te behouden. Hieruit zal ook voortvloeien dat het onderwijs op de Bestuurschool op hooger peil zal kunnen worden gevoerd, want zij die niet aan de gestelde eischen voldoen, zullen ook nooit het genoegen mogen smaken die door velen begeerde school te bezoeken.

Naast de instelling van het admissie-examen dient de thans bestaande voorwaarden te worden gehandhaafd en daaraan stipt de hand te worden gehouden, dus zij die aan het examen wenschen deel te nemen dienen in het bezit te zijn van het einddiploma der tweede afdeeling van de Osvia of een daarmee gelijkwaardig getuigschrift en naar het inzicht van hun meerderen in de praktijk aan de eischen voldoen; dispensatie ten deze ware uit te sluiten.

Ten aanzien van Regentzonen of diegenen, die krachtens hun geboorte of aanhuwelyking zooveel mogelijk in aanmerking moeten worden gebracht voor het ambt van Regent, dient een loyaal standpunt te worden ingenomen. Aangezien zij volgens artikel 126 lid 4 I. S. de meeste kans hebben om Regent te worden, dienen zij, indien zij mochten zakken op het examen, als toehoorders boven de formatie aan de meer- genoemde school te worden aangenomen.

Volgens de bestaande regeling kunnen slechts 12 leerlingen per jaar worden aangenomen. Waar na 15 jaren sedert de invoering van evengenoemde regeling

het aantal abiturienten van 6 Osvia's t. w. Probolinggo, Blitar, Madioen, Megelang, Bandoeng en Serang, waarvan thans 2 zijn opgedoekt n. l. Serang en Blitar, aanmerkelijk is aangegroeid zou handhaving van bedoelde bepaling voor de gegadigden beteekenen een geringere kans tot aanname als leerling van de Bestuurschool, zoodat het n. b. m. wel te rechtvaardigen is, dat het aantal leerlingen in elke klas van 12 tot 20 wordt gebracht.

Resumeerende valt hieruit te concludeeren,

- a. dat de instelling van één schiftingscommissie noodzakelijk dient te worden geacht, terwijl meer van dergelijke commissies tot partijdigheid of onbillikheden zouden kunnen leiden;
- b. dat de schifting geschiede door het houden van een staatsexamen;
- c. dat daarnaast, de bestaande voorwaarden voor de toelating tot de Bestuurschool worde gehandhaafd zonder eenige mogelijkheid tot dispensatie.
- d. dat het aantal aan te wijzen studeerenden jaarlijks van 12 worde gebracht tot 20, de toehoorders niet inbegrepen;

Tot slot doe ik nogmaals een beroep op de volle en daadwerkelijke medewerking van de belanghebbers onder mijn collega's en ik hoop dat ik niet aan een doovemens deur klop.

Pati SOEMIRAT.

Breekt met de oude sleur!

Laat de V. A. I. B. zijn een vereeniging van lagere gediplomeerde Inlandsch bestuursambtenaren alleen!

Aan den vooravond van een constitueerende algemeene vergadering, waarin practisch over het toekomstige lot van de V. A. I. B. zal worden beslist, is het van levensbelang er op te wijzen, dat men bezig is een kunstmatige organisatie in het leven te roepen, die sedert haar geboorte de kiem tot ontbinding in zich draagt. Waarbij, wat wel zeer zonderling aandoet, met enthousiasme wordt aangehangen een oude theorie, die men juist kort te voren heeft verworpen als zijnde onjuist en derhalve onbruikbaar. Om op het laatste punt het eerst in te gaan:

Blijkens de oprichtingscirculaire van 15 Mei 1929 heeft men om te geraken tot de oprichting van de V. A. I. B. het noodzakelijk geoordeeld eerst de Oud-

Osvianen-Bond (d.w.z. de laatste levende afdeeling van dien bond) op te heffen. Men begraaft dus het verleden om een nieuw leven te kunnen beginnen. Wat ziet men thans gebeuren? De nieuwe vereeniging neemt als leden aan: ambtenaren bij den Inlandschen Bestuursdienst (de z.g. A. I. B.'s) als zoodanig werkzaam en ook degenen die reeds tot hogere rangen zijn bevorderd, of kort en goed gezegd: alle gediplomeerde Inlandsche bestuursambtenaren, vanaf A. I. B. tot Regent. Dat tot dusver nog geen Regent of Patih tot de V. A. I. B. is toegetreden, is een kwestie van tijd of een toevallige omstandigheid, die niets aan het beginsel afdoet. Voorts stelt de jonge vereeniging zich ten doel in de eerste plaats: bevordering van kennis op bestuursgebied. Voorwaar een schoon en grootsch streven, waartegen niets in te brengen valt, hoewel aan een vakvereeniging, gelijk de V. A. I. B. er stellig één is, past deze bescheidener, doch niet minder eerlijke doelstelling: behartiging van de (vak-) belangen der leden. Overigens, de ontwerp-statuten komen ons voor een getrouwe copie van den toenmaligen O. O. B., dezelfde organisatie, die men juist als schimmel heeft verbrand om de jonge plant tegen besmetting te beschermen. De V. A. I. B. ontpopt zich op deze wijze als de herboren O. O. B. onder een nieuwen naam, alleen met dit verschil, dat de eerste vereeniging haar aanzijn heeft te danken aan een groep lagere ambtenaren, terwijl de bond een schepping was van hoogerhand.

Van groep gesproken: wij meenen in de complicatie van rangen en ambten in het Inlandsch bestuur drie groepen te moeten onderkennen, n.l. de groep van lagere, middelbare en hogere ambtenaren. De eerste groep, reikende tot den rang van Assistent-Wedana en de daarmee gelijkgestelden, is de doodwerkelijke uitvoerder van de bestuurstaak en vormt de directe schakel tusschen Volk en Regeering. De tweede categorie, omvattende de rangen van Wedana, Patih, Hoofddjaksa en Regentschapssecretaris, heeft tot taak contrôle uit te oefenen op de lagere ambtenaren, terwijl het corps hogere ambtenaren bezet wordt door de Regenten, die de opperleiding hebben en tevens fungeeren als volkshoofden.

Onder de auspiciën van den O. O. B. zaliger zaten ambtenaren uit de drie corpsen broederlijk naast elkaar aan eenzelfde vereenigingstafel, hetgeen naar buiten den indruk moest wekken van eendracht, die macht maakt. De O. O. B. was een vakvereeniging, die haar aard nimmer verloochende. De samenstellende deelen toch zijn te heterogeen, dat ze zich laten binden door den enkelen band van een schooldiploma. Het was te

voorzien, dat dit samengaan van chefs en ondergeschikten, van vaders en zoons vroeg of laat op een debacle zou uitloopen.

Een vakvereniging toch stelt zich ten doel handhaving en verbetering van arbeidsvoorwaarden en wordt opgericht door personen, wier vak-belangen parallel loopen of zeer nauw met elkaar in verband staan. Het is dus de gemeenschap van belangen en het daaruit voortvloeiende saamhorigheidsgevoel, die de eenlingen binden tot een organisatie. Wanneer de band niet sterk genoeg is of in het geheel ontbreekt, dan valt de organisatie uitéén als een kaartenhuis; in het gunstige geval metamorphoseert de organisatie zich tot een studieclub of ontpopt zich te kwader ure als een politieke vereniging. Chef en ondergeschikte hooren nu eenmaal niet thuis in één vak-organisatie. Dit is niet in beider belang; eenerzijds verliest de chef hierdoor zijn rang-superioriteit, hetgeen niet bevordelijk is voor de dienstleiding en anderzijds legt de ondergeschikte daardoor zelf, zijn vrijheid van beweging aan banden. Beider belangen zijn vaak tegenstrijdig en het is altijd zeer moeilijk om uit de tegenstrijdige belangen het algemeen belang te vinden, dat het richtsnoer moet zijn van zoo'n vereniging. Men is dan steeds aangewezen op een algemeen vijand, tegen wien men zijn acties kan richten. Besprekingen loopen alle vanzelf over algemeenheden, terwijl onderwerpen van specifiek groepsbelang angstvallig worden vermeden op gevaar af, dat anders in den eigen boezem der vereniging de strijd eerst recht zou beginnen. Daar komt nog een voor-naam factor bij. De Inlandsch bestuursambtenaar in doorsnee heeft een sentimenteele hang tot traditie en hiërarchie, een eigenschap, die overigens niet slecht is te noemen in den waren zin van het woord. Een rechtgeaard ambtenaar zal nooit in het openbaar tot een stap overgaan, voor en aler zijn „baas" hiertoe direct of indirect zijn toestemming heeft verleend. En hij zal zich ook er voor wachten de aandacht op zich te vestigen noch in goeden, noch in kwaden zin. Toen dan ook de voorman van den O. O. B., behoorende tot het corps hogere ambtenaren, zich uit den bond terugtrok, brak ook de kunstmatige band, die tot dusver de leden bij elkaar heeft gehouden. De middelbare groep, der traditie getrouw, wachtte gelaten de dingen af, die van boven zouden komen. En wat den lageren ambtenaar aangaat, geen haar op zijn hoofd natuurlijk, dat er aan dacht, om de rol van „mijn broeders hoeder" over te nemen. Zoo is de O. O. B. na langdurig lijden zacht en kalm de eeuwigheid ingegaan. Hij ruste in vrede!

Uit deze droeve geschiedenis nu dient de jonge V.

A. I. B. een moraal te trekken, om er haar voordeel mee te doen. Ook het stranden van vele z.g. vakbonden van Inlandsche ambtenaren als de I. P. B. en de O. I. B. A. zij haar zoovele bakens in zee. Daarentegen schrome zij niet een voorbeeld te nemen aan solide vak-organisaties van ambtenaren van andere diensttakken zooals die van Europeesche politie-ambtenaren en van Inlandsche onderwijzers.

De O. O. B. heeft — aldus de oprichtingscirculaire — geen levenskracht, omdat hij te grootsch is opgezet. Welnu, laat de V. A. I. B. dan een vereniging zijn van onze kleine groep van lagere gediplomeerde ambtenaren alleen! Wie vele belangen behartigen wil, behartigt er geene. De oprichters der V. A. I. B. zijn Mantri's-politie (? Red.) en het contingent van leden bestaat voor 95% uit lagere ambtenaren. Desondanks dient het V. A. I. B.-orgaan zich aan als een sprek-trompet van „ambtenaren bij den Inlandschen bestuursdienst". Is dit wel recht door zee? Moet het bij den opmerkzamen toeschouwer niet den indruk wekken als zoude de lagere ambtenaren huiverig zijn de consequenties van eigen handelingen zelf te aanvaarden? *)

De V. A. I. B. dient voor zich zelf te begrijpen, dat ze, vooral door aanneming van Osvia-leerlingen als aspirant-leden in wezen is een vereniging van jongeren, wier uitingen wel nooit vrij zullen zijn van den invloed van het vuur der jeugd. Ze heeft kunnen voorzien, dat de oudere bezadigde ambtenaren nooit geheel zullen instemmen met haar faits et gestes m. a. w. Ze heeft zich moeten afvragen, of de ouderen wel gediend zijn van haar gezelschap. Gezien den geringen toeloop van hen uit de hogere corpsen mag de V. A. I. B. die vraag voor zich zelf in ontkennenden zin beantwoorden. Goed beschouwd hebben de middelbare en hogere ambtenaren gelijk en beklagenswaardig is hij, die tevergeefs dingt naar de genegenheid van anderen. . .

Onze uiteindelijke wensch is natuurlijk, dat alle Inlandsche bestuursambtenaren zich gaan organiseeren in categorische organisaties, die de bijzondere belangen tot in de kleinste details kunnen behartigen en die zich voor groote algemeene belangen centraliseeren in een federatie. Doch waar wij van dit ideaal nog zoo ver af zijn, doen wij het beste en het verstandigste onze vereniging van onze groep lagere gediplomeerde ambtenaren al vast te maken tot een model-organisatie.

*) Het is geenszins een aanmatiging, wanneer wij „Onze Bode" beschouwen als het orgaan van de „Vereeniging van Ambtenaren bij den Inlandschen Bestuursdienst". Immers het is het orgaan van de V. A. I. B.

al moeten wij hiervoor in de leer gaan bij den beken-
den ezal, die zich geen tweemaal aan denzelfden steen
stoot.

Eerst dan zullen wij verder zien!

De Malangsche collega's.

Noot. Het bestuur onthoudt zich voorloopig nog van op-en
aanmerkingen. Zijn standpunt zal op de a.s. jaarvergadering wor-
den uiteengezet.

Het Bestuur.

Uit de partij.

Ontvangsten.

1.	Hr. Soemendro,	Pekalongan	f 5.—
2.	" M. Sab Notoamiprodjo,	Soekopoero (Probolinggo)	" 1.—
3.	" Amiroedin,	Lawang	1.—
4.	" Soebiantoro,	Magetan	" 2.—
5.	" R M Moh. Hasan,	Gending (Kraksaän)	" 3.—
6.	" D. M. Soerjoprano,	Tambakredjo (Padangan)	" 4.—
7.	" Santoso Soerjohadikoesoemo,	Waroe	" 5.—
8.	" Soetedjo,	Taman (Sepandjang)	" 3.—
9.	" R. P. Achmad,	Kepandjen	" 1.—
10.	" Mintatoem Soemoredjo,	Grisee	" 1.—
11.	" R. M. Soemarko. c. s.	Brebes	" 25 —
12.	" M. A. Djojoprawiro,	Buitenzorg	" 1 —
13.	" R. Amir Tirtakoesoemah,	"	" 2.50
14.	" R. Setijono,	Balong (Ponorogo)	" 2.50
15.	" R. M. Ng. Soemosoegondo,	Klaten	" 2.50
16.	" R. Ng. Prawirosoeparto,	Klaten	" 2.50
17.	" R.M.S. Djojo Adhiningrat,	Bandjarnegara	" 2.—
18.	" R. P. Tjokrokoesoemo,	Djember	" 1.—
19.	" Soetjipto,	Ngawi	" 5.—
20.	" R. J. Danoewinoto,	Kalisat	" 1 —
21.	" M. Tjokrosoejoso,	Bondowoso	" 2.—
22.	" R. Soedibjo Wirjosapoetro, cs.	Magelang	" 2.—
23.	" Soentoro,	Soerabaja	" 1.—
24.	" Samadikoen,	Soerabaja	" 1.—
25.	" Soenjoto,	Panolan	" 1.—
26.	" Iskandar,	Poerwodadi	" 4.—
27.	" Soemadhi,	Soekoredjo	" 12.—
28.	" Hoedojo	Trawas	" 2.—
29.	" Semarang leden	"	" 23.—
30.	Advertenties	"	" 13 —
31.	Hr. Soeprapto,	(Blimbing Malang)	" 3 —
32.	" Harman,	Trenggalek	" 2.50

Nieuwe leden.

1. M. Rasadi Nataprawira; fd M. K. Madjalengka.
2. M. Soetisnaatmadja, A. I. B b/d Regent ..
3. M. Hoedojo, A. W. Trawas (Soerabaja).
4. R. S. Mangkoekoesoemo, A. I. B. b/d Regent Rem-
bang.
5. Sardjoe, A. I. B. b/d Wedono Tegalombo (Patjitan).
6. R. Soekohardjo, A. W. kota Blitar.
7. M. Moedajat, fd. M. K. Blitar.
8. M. Karno Dirdjosoebroto, A. I. B. b/d Wedono
Samboeng (Demak).
9. S. Tedjokoesoemo, A. I. B. b/d Wedono Tengge-
les (Koedoes).
10. R. M. S. Djojo Adhiningrat, fd. M. I. Gew. Re-
cherche Bandjarnegara.
11. R. Soerjadi, Adj: Djaksa Djember.
12. Djohardi, fd. M. K. Djember.
13. A. Dimjadi, Ass. Wed kota Ngawi.
14. Soehardjo, A.I.B. b/d Wedono Gendingan (Ngawi).
15. R. Armoen, A. W. Djatilawang (Brebes).
16. R. M. Soeprapto, Fiscaal-Griffier Magelang.
17. R. Sosroboesono, A.W. Tjokro. Grabag (Magelang).
18. R. Soeriprawiro, A. W. Boroboedoer, (Magelang)
19. R. Soenarjo, fd. M. P. Veldpolitie ..
20. R. Abdoelrachman, A I.B. b/d Regent ..
21. R. Sakri Tjokrodipoero, fd. M. P. Salam ..
22. Sentot. A. W Doekoehseti, Tajoe (Pati).
23. M. Soejarto Sastrokoesoemo, A. I. B. b/d A. R.
Demak.
24. R. Madiroso o.g Koesoemowidjojo, fd. M. K.
Bondowoso.
25. M. Danoesoewojo, fd. M. P B. B. Sengkoling
(Malang)
26. Rd. Gaos Hardjosamantri, fd. M. P Stadspolitie
Hoofdbureau Bandoeng.
27. Entol Djoenaedi, A.I.B. b/d Regent Bandoeng
28. R. Oesman Wangsaprawira, A. W. Garoet.

Mutaties.

1. Mas Oesman, A. W. Loembir, di trict Adjiba-
rang (Poerwokerto), te voren fd. M. P. Pemalang.
2. Soebiantoro, fd. Mantri kaboepaten Magetan, te
voren A. I. B. bij den Ass. Resident van Politie te Ma-
lang.
3. R. Machmoed Kartodilogo, A. I. B. b/d Wedana
van Mr. Cornelis, te voren A. I. B. b/d A. R te
Tangerang.
4. Soeprapto, fd Mantri Politie Blimbing (Malang),
te voren A. I. B. b/d Wedana Krian.

Belangrijke mededeelingen.

Voor de leden der V. A. I. B. buiten Semarang wordt hierbij bekend gemaakt, dat onze Voorzitter, de heer *Abdulkadir Widjoatmodjo* benoemd is tot Secretaris bij het Consulaat der Nederlanden te Djeda (Arabië) en zal binnenkort — vóór onze jaarvergadering — Java verlaten. Hoewel door zijn heengaan de vereeniging een krachtigen werker verliest, toch zullen we hem uit den grond van ons hart gelukwenschen met zijn benoeming, welke tevens een promotie beteekent, want wij beseffen, dat het een hoogere roeping is, die hem van ons doet scheiden. En zeker kunnen we ons gelukkig prijzen, dat onzen voorzitter zulk een „onderscheiding” is ten deel gevallen.

Hij zal ons *verlaten*, doch wij gelooven niet, dat hij ons zal *vergeten*. Wij hopen ten minste, dat hij ons zijn geestesproducten niet zal onthouden.

Glückauf!

In verband met verschillende omstandigheden verzoekt het bestuur de leden beleefd *van af heden alle Correspondenties en geldzendingen te richten aan den Penningmeester, den heer Soemardjo, Petelan Redjoesari No. 472 Semarang.*

Voor de vele fouten, voorkomende in ons vorige orgaan, vraagt de redactie de clementie der lezers en inzenders. Rectificatie blijft ditmaal achterwege.

Wat wij ontvingen.

Van de „Indonesische studieclub” te Soerabaja hebben we ontvangen een exemplaar van „*Panjabar Pengarti*”, een boekwerk dat bestemd is om het analphabetsisme binnen den kortst mogelijken tijd uit deze gewesten te verdrijven. Een aardig boek voor hem, die ernstig streeft naar den vooruitgang der Volksontwikkeling.

Verder bereikte onze redactietafel „*Kemadjoean's Pridato*”, een handleiding voor personen, die zich willen oefenen in het spreken voor het publiek. Dit boekje is verkrijgbaar bij den Boekhandel „*Kemadjoean*,” Ambengan 126 Semarang.

Redactie.

De Inlandsche Bestuursambtenaar en zijn schulden.

Proloog:

De Bestuursambtenaar mag geen gewoon mensch zijn; hij sta boven ieder ander belang; hij verheffe zich boven het Stof der Wereld. Iedere menschelijke behoefte zij hem vreemd, want het profaan—menschelijke belemmert zijn scheppende en ordenende Taak, de Taak der Wereldheerschers

Staande op den navel des Heelals, steunen zijne voeten op den Wereldtorsch Hjang Anantaboga, reikt zijn kruin tot het uitspansel Anantariksa, en omvatten zijn armen het heele Zonnestelsel

Hij zij een Visnoe, de Onderhouder, de Verzorger

Hij bezitte een oneindig breeden rug, waartegen afstuiten alle pijlen uit de kokers van Verwijt, van Stille—Wenk, en van die vele soorten van Waanzin, zoomede van die van Verongelijking, door boven hem staande Goden afgeschoten

* * *

Introductie:

Schulden—maken is een schuiltreurige, belachelijk—zielig—menschelijke daad, duizend mijlen onvereinigbaar met den Al—Zaligen persoon van den Inlandschen Bestuursambtenaar.

Geen enkel argument ter vergoelijking van zoo'n daad kan zich staande houden.

Zijn loon is ontoereikend. Praat een bovennatuurlijk wezen over aardsch loon? Over „oude datum”?!?!

Zijn vrouw is ziek of bevallen, desnoods van een drie—, vier—vijf—zesling. Waarom trouwt hij?! Is dat geen nietig—menschelijke handeling?

Zijn kinderen zijn ziek, bij dozijnen tegelijk. Er bestaan geen kinderen!

Dringende familie—omstandigheden eischen zeer veel van zijn financiën. Een God heeft geen familie!

Was het bezit van een vrouw, van kinderen en van familieleden eens wél vereenigbaar met het verheven Ambtenaar—zijn, dan had die vrouw maar niet moeten bevallen, in elk geval niet op zoo'n ouden datum; dan moesten die kinderen maar niet ziek worden, althans niet zoodanig ziek, dat de doktersrekening te hoog voor des ambtenaars portemonnaie wordt; dan moesten al die familieleden maar geen „dringende—omstandigheden” organiseren!

De B. B.—man is toch geen gewoon mensch! Nietwaar?

De hogere Goden vergeten echter één ding: . . .
Schaal A 5 en A 24 zitten nog altijd in de „gewone”
B. B. L. Het zijn nóg steeds gewone schalen, gewone
kolommen, op gewone grondslagen van den grooten
Toovenaar Damme. (n. b. gewone Toovenaar).

* *

Ie Acte.

Wat een ontsteltenis, wat een ontzuivering is het
voor de hogere Machten, als ze tot de ontdekking
komen, dat juist de B. B.—mensen over het alge-
meen het diepst in de schulden zitten

En het mooiste is, dat ze nog niet alles te weten
komen, en het beetje, waar ze achter zijn gekomen,
is toch reeds zoo ontstellend!

Hoe ze „het 'm lappen” om het handjevol waarheid
te verkrijgen? Eenvoudig genoeg! Blanco staten worden
overal verspreid, en iedere ambtenaar moet „getrouw”
invullen, welke beren alzo op hem loeren. En opdat
hij alles eerlijk zal opbiechten, laat men zeer duidelijk
doorschemeren, dat „grooten schuldenaren” geholpen
zullen worden, laten we zeggen: uit de Volksbank, of
zooiets.

Het lokmiddel is zeer aantrekkelijk, en
geniaal uitgedacht

Doch, komt het door de meerdere geniali-
teit der visschen, dat ze er niet bijster gretig naar
happen?

Eén kleine visch echter heeft zich zeer Ongeniaal
getoond, slikt de vergulde worm, die zoo appetijtelijk
aan de snoer danst. hij geeft (zèer on-
B. B.—isch!) alles op al zijn beren

De overige visschen glimlachen, schudden het hoofd,
en bewonderen (beklagen?) zijn eerlijkheid
(. sto teit?)

De kleine visch zit nu te grienen e scha-
terlachen, van geluk, dat zijn conduite prijkt met de
eervolle vermelding van „onverbeterlijke, grooten schul-
denmaker”.

Honderd jaren zullen voorbij gaan, voordat die
verheven titel weggevlakt wordt tenzij er een
Wonder gebeurt Helaas gebeuren wonderen
nu niet meer.

* *

Ile Acte :

Het geviel in Marco Polo's velvarend goud-eiland
Jawa - Dwipa, dat een nietige B. B. - man zijn „Onmen-
schelijkheid” verloochende door een schuld bij een
zoon van het Hemelsche Rijk

De man onderhield een gezin van meer dan 25

(zegge vijf en twintig) personen, had een betrekkelijk
schraal inkomen Het was „dus” zeer onver-
geeflijk, dat hij beren had.

De scheefoogige zoon van de gele zeeën moet zijn
belastingsschuld betalen, en werd terzake aangemaand
door hogere Goden.

„Tida bisa,” zei de babah, en zeer geniepig verklaarde
hij er bij, dat hij de belasting slechts kon betalen,
als de nietige - man met - 25 - gezinsleden zijn
schuld betaalde!

De hogere Goden, die zich ver boven de bruine
godenschare verheven waanden, vatten vlam en spuw-
den vuur En ze hielpen den nietigen man
met een nieuwe schuld, waarmede babah werd voldaan,
die zijn belasting met dat geld aanzuiverde.

Babah grinnikte Twee vliegen in één klap!
. inschuld binnen, belasting voldaan!

Maandelijks werd het inkomen van den nietigen
man ingekort met een zeker bedrag, om de nieuwe
schuld af te betalen

Koor van schuldeischers :

(Wijsje : Witing klopo):

Bravo, bravo, sekarang gampang sekali,

Kalo ada tagihan padjeg, kami ini,

Djangan sigra lekas bajar,

Ada djalan sanget major.

Baik rapport kepada Sang Kandjeng Toewan,

Pjaji ini, pjaji itoe, ta'karoean,

Poenja oetang poeter-poeter,

Hati hamba sampai soeker.

Kalo itoe prijaji oetangnja loenas,

Tentoe kami bajar padjeg, lekas-lekas,

Moesti Kandjeng lantaoeroes,

Itoe pjaji sampai kawoes.

* *

IIIe. Acte :

Een schuldmakende klein - B. B. - man had het geluk,
dat zijn beren bekend worden bij de hooge Goden,
waardoor hij den titel verwierf van „Kampioen schul-
denmaker”.

Natuurlijk weer door die onzinnige „familie-omstan-
digheden” Enfin.

Een ander groot geluk was, dat een halfgod op de
een of andere manier een van des kampioens schul-
deischers bij de lurven kon pakken. In elk geval o.p.
een wondermooien morgen vernam de kampioen, dat
de halfgod „de zaak” had onderzocht, en zich daarover
in zeer „opbeurende” termen tegenover vele ambtena-
ren had geuit.

Onze kampioen kreeg een dreigbrief.
Hals-over-kop klom hij op zijn rammelende stoomfiets,
(zeker op afbetaling!) en jakkende naar den babah-
schuldeischer, betaalde alles ineens, en vroeg om te-
ruggave van de schuldbekentenis. „Tida bisa“, zegt
de Babah triomfantelijk „itoe soerat oetang soeda
diminta sama Kandjeng Toean. Boleh minta sadja
sama dia.“

Een groot vraagteken op het gelaat van den
schuldenaar! „Babah, loe gila. loe andj.
enz. De kampioen was woedend. doch mach-
teloos!

Eindelijk verliet hij de in stilte grinnekende scheef-
oogmensch, met in zijn zak een amicaal vodderig
briefje van den babah aan den Kandjeng, om de be-
kentenis aan den schuldenmaker nu reeds af te geven.
„Boleh diparingken“ schreef babah letterlijk.

De schuldbekentenis bleef weg, al herinnerde de
kampioen-schuldenmaker den halfgod om de terug-
gave.

Na $\pm 1\frac{1}{4}$ maand kreeg hij pas antwoord, dat
het papier overgegeven was aan een hogere god . . .
En tot het vergaan der Werelden zal de wachtende
waarschijnlijk steeds wachten op de bekentenis van
zijn reeds voldane schuld bij den grooten babah, die
zoo bevriend scheen met de goden, dat zijn paperassen
door deze werden bewaard.

Slot: Indien alle goden en alle schuldeischers eens
zoo deden, dan konden de deurwaarders naar huis
gaan, de civiele gerechten zouden overbodig worden.
De babahs en de sechs dansen een vreugde-dans.
geen gerechtskosten, geen ferkara's, gamfang sekali.
Kalo ada frijaji oetang tida bajal, lapotken sadja dan
itoe soelat-soelat ditjoendjoeken, nanti temtoe disimfen
sama itoe Kandjeng-kandjeng boeat diantjam itoe frijaji
moesti takoet, aloes bajar loenas sama sekali.

Vergenoegd wrijft de babah zich dan de handen,
zeggende. „Sanja poenja padjeg temtoe tida aken
noenggak, dan kalo ada frijaji angél bajal dia poenja
oetang frijaji itoe misti saja lapotken.“

Mchtig is hij, machtiger is hij en het machtigst is
Hij!!!

TRISOELO. *)

*) Dwilinggo noemt zich in het vervolg Trisoelo.

B. B. Lexicon.

Ambitie :

Is animo een onafscheidelijk vrindje van Osvia-gega-
digden, ambitie houdt in dit lexicon verband met de
oud-Osvianen.

In het dagelijksch leven is dit de trek van volle
tevredenheid, ijver en toewijding van degenen, wie
eenige taak is opgedragen.

Een groot deel van oudere en jongere oud-Osvianen
ligt met den heer van Dale overhoop, want ze willen
ambitie aldus uitleggen :

1e. de trek, waarmede door de A.I.B.'s de adver-
tentie-kolommen der kranten worden nageplozen, hopen-
de daarin een oproep aan te treffen voor bv : Commies,
Commies-redacteur, arbeids-controleur, employé in
particuliere ondernemingen enz.

2e. de woede, waarmede zegelpapier wordt gekocht,
rekesten worden opgesteld en ingezonden (door oudere
en jongere Aibs), om de in sub. 1 genoemde betrek-
kingen te veroveren.

P. S. De ambitie tot verovering van de Wedono-
pet of Patih-songsong (van de gouden pajoeng spreken
ze niet eens!), noemen ze : *wan-ambitie*, slechts te
vinden bij de volslagen optimisten in de Aib-gilde.

Assistent-Wedono.

Assistent = onder

Wedono = *districtshoofd*

Totaal : Ass. Wedono = onderdistrictshoofd

Assistent = adjunct = aspirant, beteekent eigenlijk:
„wordt mogelijk wel.“

Dus Ass. Wedono = wordt mogelijk wel Wedono.

Het „mogelijk“ is zeer vaak onmogelijk, omdat het
beheerscht wordt door zeer zeldzame factoren, als :

a. de beminnelijkheid van een 12-tal chefs, om je
met hun allen tegelijk volledig geschikt te verklaren ;
en/of :

b. de genadigheid van God, om je een duwtje naar
hoogerop te geven ; en/of :

c. de weldaad van Fortuna, om op het kritieke mo-
ment met een kruiwagen aan te dragen ; en/of :

d. enz. enz. enz. enz.

Een definitie van het wezen van een Assistent Wedono,
is heusch niet mogelijk. Een schuchtere poging, om
eenige trekken uit te beelden, is echter te wagen.

Vooreerst zegt Dwilinggo in zijn (hun?) Koude
Douches, dat 'n leeglopende rekenmaniak heeft uitge-

rekend, dat een A. W. 74 soorten werkzaamheden heeft. Toen ik onlangs die weergalooze reken-acrobaat ontmoette, zei hij er bij, dat die 74 soorten verdeeld zijn onder alle Departementen en hunne takken, takjes en twijgjes. Iedere tak, iedere twijg, twijgje, zijtwijgje beschouwt zich zeer vaak als chef, zoodat een A. W. minstens, laten we zeggen, 2×74 chefs heeft. Zeer prettig overigens!

Hij werkt desnoods 24 uren per dag. Diep in den nacht kan hem een tontong-tiga uit zijn bed halen, en dan moet hij het éérst op de plaats des misdrijs aanwezig zijn, liefst niet met een auto of een motor, doch met een karretje of een fiets. Wanneer aldaar de autorijdende chefs reeds present zijn, dan mag hij nooit zeggen, dat zijn paard kreupel is, of dat de koetsier zoek geraakt is geweest, of dat de fietsband onderweg lek is. enz. Het eenige wat hem te doen staat is met een effen gezicht te zeggen: „Dalem lepat.“

Glijdt een dame over een pisangschil op het asphalt, zoodat ze van haar hooge hakjes tuimelt en haar korte knierok scheurt, wel, dan mag de A. W. de snoode pisang-eter opsporen.

Loopen er in de kampong eenige smerige honden zonder penning rond, of, zitten er verkoopstertjes (vooral leelijke) langs den kant van den weg — al staat er geen bord met een verbod om langs dien weg te verkopen —, dan gebeurt het heel vaak, dat hij uit den mond van een boven-hem-gestelde (of van een zich-boven-hem-stellende-groote-man) de hoogst vereerende toespraak hoort: „Sten tida liat?“ of „Sten ongeschikt. Kenapááá . . .“ enz.

Zoo zijn er wel 1000 of meer van die „grootte dingen“, die in staat zijn den A. W. zulke opbeurende toespraken van chefs, half-chefs, kwasie-chefs en geen-chefs, te bezorgen.

Bij dat alles is het dus alleszins noodig, dat een A. W. hebbe:

- a. minstens 74 hoofden (hersenen) en 74 paar armen, 74 oogen (de laatste vooral voor de pisangschillen, verkoopstertjes en honden zonder penningen!).
- b. Zevenmijs laarzen, om steeds het eerst te zijn, voordat iemand anders op een vereischte plek aankomt.
- c. een zeer breed, harden rug, waartegen alles afstuiten kan.
- d. het geduld, de verdraagzaamheid, de doofheid en de zwijgzaamheid van een pilaar, om alle opwekkende redevoeringen aan te hooren.
- e. een effen gezicht als een muur om zonder een zweem van aandoening te kunnen lispelen:

„Hinggih, habdidalem lepat.“

f. enz. enz.

Tenslotte herinner ik mij als laatste bijzonderheid de woorden van een mijner leeraren (de goede man leeft nu nog en ik groet hem van hieruit): „Het tractement van een A. W. is, als je er goed over nadenkt, heusch niet meer dan een aalmoes.“

Wat hij daarmede bedoelt?

Wel, de Malangsche Aibs hebben het reeds zeer goed gezegd en toegelicht, geloof ik. (*)

(*) Zie Onze Bode van November 1929 No. 11.

B. B. Een verzameling van zeer hooge, hooge, middelmatige, lage en zeer lage betrekkingen, kenbaar aan de W-knoopen. W-petten, gestreepte of gele pajongs, atilla's, oppassers enz.

In den ouden tijd was de leus van alle jonge meisjes: „word later mevrouw B. B.“, te weten Dèn Ajoe Mantri, Dèn Ajoe Sitén, dito Wedono enz. Toen was B. B. een machtig tooverwoord, een wonderformule, tot het ontsluiten van alle ouderlijke en jonkvrouwelijke harten.

Thans? . . . O, Kasian!

Ik, oude zondaar, heb tal van jonge Landsdochteren „beluisterd“ en hoor steeds:

„ndaq maoe word dèn ajoe Siten. La wat voor!?”

„Als ister feest, heelemaal niet in tel. Als sowan bij Bendoro Radèn Ajoe Regent moet met zwart „baadje, kain latar-ireng jang oud, en zonder siera-den. Als durf verschijnen met, gelang-kaloeng en „sloffen, w á á á h tentoe moeka asem!“

Daarom spannen de lieverds zich nu in, om later mevrouw Dokter, mevrouw Sinjir, mevrouw Opzèkter te kunnen worden.

„Altijd rijden - nja in een auto, zeg! Sowan ngolo- „sodan, bestaat niet! Als op bezoek bij wie ook, ja „durf wel met zijden kabaja, kainnja babar doebilah- „setan, en natierlijk met sieraden en sloffen! En „altijd mesti goed ontvangen door mevrouw Regent „of mevrouw AR; direct krijg stoel, koq! En dan, „tractement-nja ook erg veel. Als B. B., in de regel „veel schulden, en dan di opak-opak. Als rijk, ja di „spion. La soesah, kan! Masa, salarisnja weinig. „koq mag niet arm. En als rijk, ja mag niet. La, „hoe?! . . . enz“

Dit, wat de „vrouwelijke B. B. — stem“ betreft.

En de mannelijke?

Ga naar Dwilinggo, en zit eens een half uurtje onder zijn (hun?) koude douches!

Poedjangga Tjarita Pradja.

Het Inlandsch B. B.

Stelt de desabevolking nog vertrouwen in de prija-jis, heel anders is het gesteld met de stadsbevolking. Daar is de macht van het B. B. aan het tanen.

Na den Russisch - Japanschen oorlog toen het land van de Rijzende zon den Russische kolos had verslagen, van dien tijd af begon de vrijheidsgedachte bij de Aziatische volkeren post te vatten. Langzaam maar zeker neemt die gedachte een vastere vorm aan. In heel het Oosten is het ochtendgloren van de nationale gedachte zichtbaar geworden, ook in ons Indië. Sinds dien heerschen er andere toestanden, mede ook het gevolg van het zich door de inheemschen eigen maken van Westersche techniek, het opnemen van Westersche kennis en het zich aanpassen aan Westersche opvattingen en gewoonten. Baart het daarom verwondering toen de oud-Gouverneur van Atjeh de heer Swart een jaar geleden, na een langdurig verblijf in Nederland weer Indië betrad getroffen werd door een heel andere houding van de Inheemschen?

Het onderstaande, hetwelk wij aan het Alg. Hbl. ontleenen, is van de hand des heeren Swart

„En zoo ben ik dan tot mijn spijt gedwongen te verklaren, dat ik zoowel onder de officieren van de land- als die van de zeemacht, zoowel onder het corps Nederlandsche als Inlandsche bestuursambtenaren, in de zakenwereld en over het algemeen onder de geheele Europeesche bevolkingsgroep onzekerheid en onrust heb aangetroffen voortvloeiend uit de schier algemeene overtuiging dat het Nederlandsch gezag bij de huidige Regeering niet veilig was gesteld”.

Als de gewezen Vice-President van den Raad van Indië tijdens zijn reis in Indië onrust en onzekerheid bemerkte onder de Inlandsche bestuursambtenaren, dan vertelde hij geen onwaarheid.

Onrust en onzekerheid voortvloeiend uit de rechteloosheid *) van de ambtenaren.

Onrust en onzekerheid voortvloeiend uit de machtswellust *) van sommige hogere Europeesche en Inlandsche B. B.-ambtenaren.

Onrust en onzekerheid voortvloeiend uit de beruchte schaal A. 24.

Als hij meende dat de oorzaak van onrust en onzekerheid lag bij de thans gevoerde politiek van de huidige Regeering, dan zijn wij de eersten die dit tegenspreken.

Wie kracht zoekt in een straffe bewindsvoering en een politiek van „legt aan vuur” tot richtsnoer neemt, werkt juist het extremisme in de hand, waarvoor de heer Swart en zijn geestverwant Treub die de Regent-nationalist kwalificeeren als te zijn gevaarlijker dan de echte communsiten, het zich zoo vreeselijk aantrekken

Naar aanleiding van de Novemberrelletjes in 1926, heeft de heer Tjipto een brochure uitgegeven en als een der oorzaken noemde hij het onharmonische in het tegenwoordige staatsbestel tusschen de regeerders en de geregeerden. Deze stelling is ook van toepassing op de B. B.-ambtenaren ten aanzien van de bevolking. Met haar moeten wij een harmonisch geheel vormen. Daarom is het zaak rekening te houden met de zich steeds wijzigende inzichten van hen, wier belangen wij moeten behartigen. Dit niet te willen begrijpen is de redeneering van een ziende-doove en een ziende-blinde

De mindere animo van de jongeren voor den bestuursdienst is nog steeds een actueel vraagstuk geworden. Het is zeker een op feiten steunende beschouwing als de heer Soeroso in den Volksraad een der oorzaken noemde het reactionaire wezen van het B. B.-instituut. Want tot op den huidigen dag worden nog gebruiken gehandhaafd die spotten met de eischen des tijds. De afkeer van de jongeren wordt nog verhoogd door de eigenaardige zienswijze, welke sommige Regenten huldigen ten aanzien van de jongere ambtenaren.

Onder het hoofd „De Inlandsche Bestuursdienst” voorkomende in de Indische - Courant van 26 Maart 1929 noemde B. B. er enkele gevallen, die de gestes van sommige Regenten typeeren.

„Hoe werkelijk door sommige Regenten thans nog getracht wordt de lagere ambtenaren in een sfeer van domheid en enge isolatie te houden willen wij aantoonen met enkele voorbeelden.

Een Regent laat een ondergeschikte bij zich ontbieden om hem te onderhouden over zijn lidmaatschap van Boedi-Oetomo, een vereeniging waarvan een ambtenaar, volgens uitlatingen van de Regeering zonder bezwaar lid kan zijn. Toch laat de Regent zich niet weerhouden om zijn ondergeschikte mee te deelen, dat hij zooiets liever niet ziet. De meeste Inlandsche bestuursambtenaren zullen zich dan wel tweemaal bedenken voor aler zij besluiten toch lid te blijven en eventueel de vergaderingen te blijven bijwonen.

Een Patih vertelde ons dat hij niet ongaarne zag, dat zijn ondergeschikten in hun vrijen tijd ware bac-

*) Is het inderdaad zoo?
Het lijkt ons een beetje te sterk!

chanalieren en slempartijen aanrichtten, omdat zij anders wel eens aan het praten en debatteeren zouden kunnen gaan en hun hoofden zouden vullen met allerlei verlichte ideeën, wat voor hun onverteerbare kost was.

Een Regent in een groot regentschap geeft zijn ondergeschikten op de hem eigen wijze duidelijk te verstaan dat zij het gezelschap van een anderen ambtenaar (geen B. B.-man) liever vermijden zullen, omdat die man lid is van Boedi-Oetomo en....geabonneerd is op de Locomotief. Is het niet kostelijk? Maar niet kostelijk is, dat deze man gemeden wordt als pest en zich bij ons beklagde, dat hij feitelijk meer of minder door de prijajis, om die redenen, geboycot wordt, daar laatstgenoemden eenvoudig om der wille van hun positie buigen voor den wil van den Regent.

Een ander Regent vernam, dat een zijner Ass-Wedono's het plan koesterde om een vergadering van een bekend Soerabajaansch voorman bij te wonen, alleen maar om dien man eens gehoord te hebben.

De Regent wilde dit den man niet rechtstreeks verbieden, maar droeg zijn Wedono op om den Ass-Wedono te gelasten op den dag der vergadering (het was een Zondag) een bepaalde taak uit te voeren, zoodat hij niet in staat zou zijn om naar die vergadering te gaan.

Maar is het dan wonder, dat die Ass-Wedono die deze machinatie natuurlijk zeer goed doorzag, zijn eerbied voor zijn chef verliest, omdat deze hem niet ronduit doet mededeelen, dat hij niet gesteld is op het bijwonen van zijn ondergeschikten van vergaderingen door bepaalde vereenigingen of personen uitgeschreven".

Wij zullen ons maar beperken tot bovenstaande voorbeelden, aangezien mijns inziens hierdoor voldoende belicht is de fait et gestes van sommige Regenten. Een heel ander geluid hooren wij wanneer het gaat om de verhouding tusschen het Europeesch B. B. en zijn Inlandsch Collega. Hier zijn wij het kind van de rekening.

„In den Europeeschen chef zien de lagere Inlandsche Bestuursambtenaren vaak niet hun vriend, ook al weer wegens ergerlijk misverstand. Tengevolge van een onhandigheid, maar dan meestal geen opzettelijke, een als grap bedoelde, maar verkeerd begrepen opmerking, een misplaatsten of vermeenden honger naar hormaat, een oogenschijnlijk hooghartige houding of door gebrek aan contact met elkaar enz, krijgt de Inlandsche ambtenaar te dikwijls den indruk dat de Europeesche ambtenaar i. c., de Ass-Resident, ontstemd is, klaarblijkelijk meer eerbied en onderdanigheid eischt,

de allures van den Regent tracht te imiteeren door hen te kleineeren!"

Met allen eerbied voor zijn eerlijke bedoeling achten wij zijn meening als onhoudbaar. Was het boven geciteerde juist, dan zouden de hormaatcirculaires van 1904, 1907 en 1909 niet zijn geboren. Men moet een al te kinderlijke opvatting op na houden om te beweren dat Buitenzorg een rondschrijven in het leven heeft geroepen niet steunende op concrete gevallen. Omtrent hormaat en statie schrijft Sb. in Timboel no. 7 het volgende:

„Reeds in 1904 immers werd de bekende hormaatcirculaire uitgevaardigd (bijblad 6118) gevolgd door herinneringcirculaires (in bijblad 6469 en 7029) respectievelijk in de jaren 1907 en 1909. Deze rondschrijvingen behelsden onder meer de bepaling, dat de Europeesche ambtenaren hun Europeesche positie niet mochten vergeten en in geen geval (spat. door mij) voor zich zelf Inheemsche eerbewijzen mochten eischen."

Het is geen oogenschijnlijke hooghartige houding welke sommige Europeesche B. B.-ambtenaren aannemen tegenover zijn Inlandsch „collega" maar werkelijk gemeente, opzettelijke aan machtswaanzen grenzende allures, die door ons zoo irriteerend worden gevoeld. Ter adstructie van die meening diene het volgende.

„Het is de oude kwestie, die van al die moeilijkheden den achtergrond vormt de verhouding n. l. van Europeesche tot Inlandsch Bestuur of liever: de houding van den gemiddelden Europeeschen bestuursambtenaar tot den Inlandschen dien de rasechte B. B. man zelden als zijn gelijkwaardig (spat door mij) beschouwt". (Indische-Courant 9 November 1928.)

Indien dit nog niet duidelijk is wordt verwezen naar het schrijven van den Gouverneur van Oost-Java dd. 1 Augustus 1929 no. 1597/80 naar aanleiding van de door de afdeeling Soerabaja van de P. P. B. B. voorgestelde motie. Wij citeeren het volgende:

„Hoewel de verplichting dat het Nederlandsch moet worden gebruikt bij het verkeer met Inlandsche ambtenaren, die deze taal voldoende machtig zijn, geacht zou moge worden in voldoende mate onder de aandacht van de Europeesche ambtenaren te zijn gebracht, heb ik persoonlijk zeer tot mijn verbazing een misnoegen ervaren, dat een Europeesch ambtenaar een uitstekend Nederlandsch sprekenden Inlandsch ambtenaar in het laag Javaansch toesprak. Dit is ten eenemale ontoelaatbaar....."

Eerlijkheidshalve moeten wij ook hierbij vermelden dat het Inlandsche B. B., behoefte heeft aan fiere karaktervolle mannen, in staat om een anderen gezond-

den sfeer in de prijatiwereld te scheppen". (Timboel bldz. 53).

SNT.

Gl. November 1929.

De grondhuurordonnantie in de praktijk.

Naar aanleiding van het stuk van den heer Kromo-adiprodjo aangaande „De grondhuurordonnantie in de praktijk”, opgenomen in pagina 5 van „Onze Bode” No. 10, is het n. b. m. ook wenschelijk om uit de talloze moeilijkheden, die eventueel plaats vinden aan een streng onderzoek te onderwerpen, opdat bij voorkomende gevallen met zekerheid kan worden gehandeld.

Voor een jong ambtenaar, zoo goed als onbekend met desa-aangelegenheden, toestanden die hij misschien voor het eerst van zijn leven heeft ontmoet, slechts toegerust met de wetenschap vergaard tijdens de schooljaren, staatsbladen er bij halende om wat helder licht te kunnen werpen bij de behandeling der zaken, is het inderdaad moeilijk om zich van de hem opgelegde taak i. v. m. de grondhuurregelingen goed te kwijten.

Als een goed huisvader moeten wij toezien, dat de kinderen—in dit geval beide compareerende partijen—niet onbillijk worden behandeld, opdat wij zodoende geen aanleiding geven de jaloezie der kinderen op te wekken en geen ontevredenheid wordt gekweekt.

Een desahoofd heeft zijn ambtsveld voor den tijd van 17 maanden (één oogstjaar) verhuurd aan een onderneming ingaande op den 1en October 1930. Aan de vereischte formaliteiten zijn voldaan. Het contract is bekrachtigd en de huursom is betaald op den 15 den October 1928.

Het desahoofd is door de een of andere omstandigheid op den 30en Juni 1930 ontslagen of komen te overlijden, in verband waarmede zijn recht op den grond op zijn opvolger overgaat. Het nieuwe desahoofd is dan comparant ter eenre geworden, terwijl de door de ond. gemachtigde als comparant ter andere blijft.

Dat het contract van kracht is gebleven leert ons art. 1575 B. W., hetwelk luidt: „De huurovereenkomst gaat geenszins te niet door den dood van den verhuurder, noch door dien van den huurder.” Voorts zegt art. 11 G. O. (stbl. 1918 No. 88) lid (1): „De levering van den grond wordt, onafhankelijk van eenige daartoe strekkende handeling van den verhuurder, geacht te hebben plaats gegrepen op den datum van ingang der huur, of, indien de bekrachtiging later mocht

zijn verleend, op den datum der bekrachtiging.”

Zoo vinden we dus uitdrukkelijk vastgesteld, dat het contract eenmaal bekrachtigd voor beide comparanten van bindende kracht is. Ingevolge art. 12 G. O. is de huurder verplicht om ingeval ambstvelden, welke door hem anders dan van de Inlandsehe gemeente zijn gehuurd, aan anderen alszoodanig overgaan, aan dezen, voor het einde van den huurtermijn, eene schadeloosstelling te betalen, ten bedrage van de huursom berekend over den duur van hun tijdelijk gemis van den grond.”

In dit geval is de ond. dus verplicht om schadeloosstelling te betalen aan het nieuwe desahoofd, dat zijn grond willens of niet willens aan de ond. moet afstaan. Maar het contract moet toch eerst ingaan op den 1en October 1930 en het recht op dien grond zou aan een ander overgaan op den 30 Juni van hetzelfde jaar, dus v o o r het begin van den huurtermijn?

Als B. B. ambtenaar moeten wij de ruime wetsinterpretatie huldigen en geven de exegese dat „vóór het begin” opgesloten ligt in de woorden „vóór het einde”.

Ondertusschen komt de ond., die van te voren bereids goed op de hoogte is van de gesteldheid van den gehuurden grond, de uit de overeenkomst voortvloeiende verplichtingen na. De andere partij kan zich in vele gevallen wel vereenigen met de door zijn voorganger genomen schikkingen en nemen zonder aarzelen de hem toekomende schadeloosstellingen aan. Gesteld, dat de nieuwe Loerah van andere inzichten is en aan eigen verbouw van den grond de voorkeur geeft boven verhuur, dan zou praktisch een onbillijkheid worden begaan, en wel ten nadeele van het nieuwe desahoofd, vermits het contract door geen enkele kracht ter wereld in haar recht kan worden gestoord. Het desahoofd zou dit geval wel als een onbillijkheid of zelfs als onrecht willen aanstippen, aangezien uit het hooger aangehaalde art 12 G. O. de uitdrukkelijk vermelde „verplichtingen van den huurder” juist ten zijnen nadeele werkt, nl. omdat daaruit voortvloeit, dat hij den grond moet afstaan. Immers de mogelijkheid bestaat, dat hij een goed werker en landbouwkundig onderlegd is; hij verwacht uit den grond meer te zullen halen dan het bedrag van de huursom, waarop hij aanspraak heeft. Ook kan het voorkomen dat zijn voorganger de oogst net voor zijn ontslag of dood heeft binnengehaald, zoodat hij praktisch gesproken met zijn ambtsveld niets meer kan beginnen vanwege het te korte tijdsbestek, dat er nog overblijft, d. i. vanaf het tijdstip, waar hij er recht op heeft tot den datum van ingang der huur.

Ten aanzien van de betaling van de huurtermijn

kunnen wij opmerken, dat de huurder in de meest voorkomende gevallen de neiging heeft om de hem verschuldigde huur vooruit te betalen en wat eigenaardig is op de uiterst vroege datum als omschreven is in art. 7 G. O. (bij de intrede van de vijftiende maand voorafgaande aan het kalenderjaar, waarin de grond in bewerking, of, ingeval de grond niet voor beplanting is bestemd, in gebruik zal worden genomen.)

De ond. is toch verplicht om schadeloosstelling te betalen aan den nieuwen verhuurder? Schrikt hij niet terug voor de eventuele dubbele betaling? Integendeel, daarop heeft de ond. wel gerekend, en door deze betaling zal de ond. wel niet failliet gaan. Deze wijze van betaling helpt ook mee evenals het toestaan van het collectief contract als bedoeld in § 2 lid 2 van de uitvoeringsvoorschriften (Bijblad No. 9030) mee aan de bindende kracht van het vorengenoemd contract, zoodat hierdoor de ond. voldoende gewaarborgd is tegen mogelijke niet-nakoming van de kant van den nieuwen verhuurder.

Het behoeft verder niet gezegd te worden dat vele huurders in verband met klimatologische omstandigheden de huur laten ingaan op den 1en October of 31en December van het kalenderjaar bedoeld in art. 7 G. O., zoodat de verhuurders de huursom hebben geaccepteerd 2 jaar of 2 jaar en 2 maanden, voordat ze weder over hun gronden kunnen beschikken, dat wil dus zeggen, dat ze gedurende dien tijd de melk uit den duim moeten zuigen. Beter zou het zijn deze termijn te stellen op vijftien maanden of minder—hoe korter hoe beter—, dus, bv. 10 maanden voor de intrede van het contract.

Resumeerende komen we tot de conclusie, dat door de boven aangehaalde artikelen indirect inbreuk wordt gemaakt op het bepaalde in art. 10 G. O. c (gemis van wilsovereenstemming tusschen partijen) en op het beginsel om de economisch—zwakke Inlanders te beschermen.

In verband met de opgesomde bezwaren geef ik langs dezen weg de oudere collega's en het Bestuur van de V. A. I. B. in overweging wel het noodige te willen verrichten cq. gegevens te verzamelen en daarop de aandacht van de bevoegde autoriteiten te vestigen, opdat op de rechten van de Inlandsche bevolking t. a. v. den grond en hun economische zwakheid goede waarborgen mogen worden gesteld.

KOPER.

Men fluistert:

1. dat in leden van de V. A. I. B. de „stille” wenk hebben gekregen, zich niet al te veel in te laten met bovengenoemde vereeniging, vermits zij een vereeniging is van „ontevreden” en „recalcitrante” B. B. ambtenaren, die niets anders dan mokken en pruttelen;
2. dat in het eigenlijke: B. B. naar het „gezond” oordeel van de autoriteiten slechts menschen kunnen worden gebruikt die „BINNENSMONDS BROMMEN”;
3. dat een Assistent-Wedana (a. i. b.) in het eens gewaagd heeft, een Landraads-Voorzitter (n. b. van „Inheemschen” Landaard, soort „zoekt” soort) bij een ontmoeting in een Landraadsgebouw in zuiver Hollandsch heeft gegroet: „Goeden Morgen, Mijnheer de Voorzitter”;
3. dat bovengenoemde Assistent-Wedana van bovenvermelden Inheemschen Landraadsvoorzitter in zuiver Maleisch de terechtwijzing heeft gekregen als volgt: „ASSISTENT-WEDANA, KALAU MATOER PADA SAJA, HAROES MENJEBOET KANGDJENG TOEWAN”;
4. dat niemand êhêm (van het beroemde tjap Bestuur) het ooit heeft gewaagd het Landraadsgebouw te betreden met schoeisel of te wel sandalen aan, aangezien het des Voorzitters uitdrukkelijke wensch is, schoeisel of sandalen thuis te houden;
5. dat bij niet nakoming van den bovenbedoelden uitdrukkelijken wensch van den Voorzitter een „GEHEIM RAPPORT” aan den Chef van den argelooze zal volgen; dat immers een B. B. ambtenaar zelfs als lid, máár een B. B. ambtenaartje is;
6. dat een Mantri-Politie (a. i. b.) eens de wereld zou willen toonen, (den euvelen) moed te hebben, sandalen te dragen, toen hij zitting moest nemen als lid bij bovengenoemden Landraad;
7. dat hem gedurende de zitting niets werd gevraagd, vermits een lid met sandalen gelijk staat met: „setans”, dus onzichtbaar en aldus aan de spiedende oogen van den Voorzitter is ontsnapt;
8. dat hem luttele dagen daarna de „stille” wenk van zijn meerdere werd, en de „wijze” raad om bij Landraadszittingen de sandalen maar thuis te houden;

9. dat de handel in sandalen en schoeisel en tevens de handel in likdoornpleisters sterk achteruit is gegaan ;
10. dat daarvoor de ziekte: „Belak en Boeboel en mijnworm schering en inslag is, vermits bovengenoemde ziekten het meest welig tieren bij het niet dragen van sandalen of schoeisel ;
11. dat dit alles goed beschouwd een sprookje is, of is het niet zoo.

TJONDROMOWO

Memories van overgave.

Reeds in het eerste halfjaar van 1924 nadat ik 1 $\frac{1}{2}$ jaar als Wedana in een verwaarloosd district heb gediend en gedurende dien tijd de zaken in normalen toestand gebracht, achtte ik het opmaken van een memorie van overgave voor mijn opvolger zeer wel op zijn plaats, om hem van den algemeenen toestand van zijn nieuw ressort op de hoogte te stellen, zoomede van hetgeen ik tijdens mijn bestuur heb tot stand gebracht en wat mijn opvolger diende voort te zetten. Een afschrift daarvan heb ik toen mijn chef aangeboden. De onderwerpen heb ik zoodanig gekozen, dat de memorie een algemeenen indruk van toestanden van het district weergaf.

Ook bij het verlaten van mijn tweede district heb ik een soortgelijke memorie aan mijn opvolger achtergelaten.

Na de bestuurshervorming werd door den gouverneur van Oost-Java het opmaken van een memorie door vertrekkende Wedana's en Patih's urgent geacht. Bedoelde ambtenaren toch kunnen thans in de grootere provincie worden geplaatst in een hun geheel onbekende streek. Meer dan ooit is thans een memorie voor den nieuwen ambtenaar van groot nut. Bij diens schrijven van 3 April jl. heeft de Gouverneur een schema voor memorie's vastgesteld ten behoeve van vertrekkende Wedana's en Patih's.

Nadat het rondschriven van de Regeering van 8 Juli jl. het licht zag, moet natuurlijk de door Haar vastgestelde schema's mede door de Wedana's en Patih's worden opgevolgd.

Een proef van een korte en zakelijke memorie door mij betreffende mijn tegenwoordig district opgemaakt volgt hieronder.

Kromoadiprodjo.

I. Indeeling en bestuur. Het district is verdeeld in 5 onderdistricten, aan het hoofd waarvan een Assistent-Wedana staat, t. w. Drijo, Karangpilang, Wringinanom, Kedamejan en Mengantil. Het heeft 91 desa's allen gelegen buiten het gebied der gemeente Soerabaja. Het beslaat het grootste deel van het ressort van den Regentschapsraad van Soerabaja, telt 287 kiesmannen en is in den raad vertegenwoordigd door vier gekozen leden Inheemschen en een benoemd Chineesch lid.

II. Agrarische toestand. Het grootste deel der sawahs is communaal bezit met 5-jaarlijksche verdeling, slechts een betrekkelijk klein deel is erf. ind. bezit. Hier heeft men nog woesten grond. De tegallans zijn meestal in erf. ind. bezit.

Aan de weg Soerabaja—Karangpilang heeft men verscheidene stukken erf, waarvan de gebruiksrechten door Europeanen van Inlanders zijn afgekocht, doch naderhand weder aan het Gouvt. teruggegeven, omdat bedoelde Eur. deels niet in staat waren den grond te wettigen dan wel van verdere occupatie hebben afgezien.

De erven gelegen tusschen den weg Soerabaja—Karangpilang en den oever van de Soerabaja rivier, welke van vroeger af door verschillende personen worden bezeten en waarvoor zij ook in de landrente zijn aangeslagen, behooren volgens de jongste Regeerings beslissing tot de uiterwaard van de Soerabaja rivier (staatsdomein). De Regeering is niet genegen die in eigendom af te staan dan wel het erf. ind. bezit daarop te verleenen, zij mogen slechts in huur worden uitgegeven. Verschillende occupanten zijn er reeds toe overgegaan om den grond in huur aan te vragen, doch zijn toch in verzet gekomen, bewerende, dat zij erf. ind. bezitters daarvan zijn. Van een en ander is nog geen beslissing afgekomen.

Met de in dit jaar plaats gehad hebbende hermeting door den Top. dienst zijn bedoelde gronden uit de landrente afgevoerd, de grenzen zijn door den dienst der Irrigatie verzekerd. Ook langs de verdere bovenloop der Soerabaja rivier tusschen Karangpilang en Pening liggen uiterwaarden, doch deze gronden worden niet gebezigd voor woonerven, maar door de bevolking van den lande gehuurd voor den teelt van eenjarige gewassen op voet van stbl. 1921.

III. Bevolking, loop en samenstelling. Het grootste deel der bevolking wordt gevormd door de z.g. Soerabaja Javanen. Chineezen vindt men hier en daar in de desa's als handelaren, Europeanen slechts op de ondernemingen als employees en in de nabijheid van de stad Soerabaja meestal gepensioneerden.

Behalve aan eigen landbouw en als arbeider op ondernemingen, vindt de inheemsche bevolking een middel van bestaan te Soerabaja als koelie, mandoer, toekang of als huisknecht en baboes bij Europeanen.

Zoowel sterfte als geboorte onder de bevolking is normaal te noemen *)

Van emigratie is geen sprake, uitgezonderd de enkelingen, die als contractant naar de buitenbezittingen gaan.

IV. Inl. gemeente wezen. „Elke desa wordt bestuurd door een hoofd (loerah), bijgestaan door een schrijver (tjarik), eenige politie-beambten (kepetengans) eenige ordonnansen (kebajan) en een priester (modin), waarvan het aantal bij besluit (van welke autoriteit? Red.) is vastgesteld. Zij krijgen als inkomen hoofdzakelijk een stuk ambtsweld (gandjaran) waarvan de uitgestrektheid mede is vastgesteld, pantjens tot ten hoogste 4 man per dag, 8% collecteloon der belastingen en ten slotte andere bijverdiensten neergelegd in de perdjandjian desa.

Ook krijgt het desahoofd voor grondverhuur door zijn desa aan suikerond. een premie van f 5 — per bouw per gebruikstijdvak, sommige ond. betalen bovendien nog f 5.— extra, wanneer het riet is afgeplant. Deze laatste is om het hoofd te winnen om de ond. aan werkkrachten te helpen.

De desa administratie is geregeld bij Res. besluit, waarvan de goede werking veel afhangt van de voortdurende controle door de betrokken A W's.

Van de desaheffingen in den vorm van geld zijn te noemen de bijdragen door de bevolking van desa's, die een school bezitten ter bestrijding van uitgaven voor onderhoud dier school, welke bedragen schoolsgewijs bij de Afd. bank zijn gedeponerd en alleen met machtiging van den Regent zijn terug te ontvangen.

*) Geboorte- en sterftecijfers uitgedrukt in pro-mille mogen wel o. i. worden opgenomen. Red

Voorts in enkele desa's bijdragen in de vorm van communale sawahs, welke jaarlijksch worden verhuurd ter bestrijding van uitgaven voor desawegen en onderhoud van desa-werken.

Desa's met een jaarlijksch inkomen van f 500 en meer behooren een begrooting op te maken. Van deze desa's zijn er slechts een paar.

Als desalasten zijn te noemen de wacht- en patrouille diensten. Het aantal maximum personen, dat dagelijksch moet uitkomen is vastgesteld bij het res. besluit van 1892.

Voor onderhoud der desa werken komen slechts de sawahbezitters uit, de erven en huizen bezitters worden slechts gebruikt bij zware te verrichten reparaties.

V. Politieke toestand.— Deze is hier gunstig te noemen. Onder voortdurende contrôle van de politie behoort te worden gesteld het doen en laten van de communisten, werkzaam bij te zonder beroep te wiens broer , eveneens communist, met de November woelingen, is geïnterneerd.

Een particulier cursus voor eerstbeginnenden in lezen en schrijven heeft men er eene van M. te D. *) Verder een afdeeling van vereeniging van te

Verder een coöperatieve toko, waar ook geld wordt uitgeleend te gesteund door de te Daarnaast heeft de desa een eigen bank, geleid door de **)

VI. Gezondheidstoestand.— Deze is ook gunstig te noemen. De patek komt in de desa's veel voor. Volgens voorafgaande afspraak met de AW's van Menganti en Kedamejan komt een Ind. arts uit Gresik aldaar, om, wanneer er voldoende menschen zich hebben aangemeld voor inenting, deze te helpen tegen betaling. Menschen uit het ond. Wringinanom en Drijo kunnen zich voor geneeskundige hulp wenden tot de polikliniek van de sf. Balongbendo, terwijl menschen uit het ond. Karangpilang zich kunnen vervoegen bij de polikliniek der sf. Ketegan.

Voor distributie van kinine onder de bevol-

*) Waarom dit gedeelte niet ondergebracht bij hoofdstuk Onderwijs? Red.

**) Id. dit gedeelte bij Volkscredietwezen of handel en nijverheid? Red.

king heb ik een regeling getroffen, dat iedere desa ten haren behoeve een bedrag van f 7.50 uit haar kas kinine koopt. Deze heb ik steeds rechtstreeks uit Bandoeng besteld.

Door de betrokken loerachs wordt de kinine aan de bevolking verkocht.

VII. Middelen van bestaan.

- a. landbouw. Alleen de sawahs aan den linkerover van de Soerabaja rivier van Karangpilang tot Pening wordt door de sf. Waroe, Balongbendo en Pening ingehuurd voor de teelt van suikerriet.

Behalve padi worden door de bevolking het meest geplant djaceng, kasper, katjang broel.

Behalve bovenbedoelde geïrrigeerde suikerstreek, zijn de sawahs over het algemeen van regen afhankelijk.

- b. handel en nijverheid. In enkele desa's in het ond. Kedamejan doet de bevolking aan vlechtwerk, aardewerk zoomede weefkunst.

Veel wordt door de bevolking in bovengenoemd uiterwaarden van de Soerabaja rivier gedaan aan steenbakken, welk bedrijf geheel voorziet in de behoefte der huizenbouwers van Soerabaja. Aangezien de vraag naar baksteen van deze maar steeds grooter wordende stad Soerabaja geen einde schijnt te nemen, zou men zeggen, dat deze steenbakkerijen de bevolking een groote aanwinst is, doch helaas is dit niet het geval. De steenbakkerij-eigenaren zijn voor hun bedrijf benodigde kapitaal aangewezen op een paar kapitaalachtige opkoofters M. en H. van S. die hun zonder eenige borgstelling geld durven uitleenen, onder voorwaarde, dat zij hunne steenen aan hunne crediteuren zullen verkoopen tegen een vastgestelde prijs, meestal tot hoogstens f 8.50 de 1000, welke zij te Soerabaja leveren voor f 14,50.—

Concurrentie tegen beide opkoofters durft tot dusverre niemand aan. Het kapitaal benodigd voor een keer bakken belooft bij de f 650. voor een ton steenen, waarvoor de afd. bank zonder voldoende borgen geen crediet durft te geven.

- c. veeteelt.— Hieraan wordt door de bevolking niet gedaan. Vee is in voldoende getale aanwezig voor de sawahbewerking.

- d. vischteelt, en visscherij.— Ook hieraan wordt niet gedaan.

VIII. Onderwijs.— Er zijn Iie. klasse scholen te Karangpilang, Tjangkir, Kedamejan en Djerok, waarvan de Wedana lid der commissie is. Desascholen zijn er 18. Christelijke zendingscholen zijn gevestigd te Wijoenng en Poele. Deze inrichtingen werken over het algemeen goed***).

IX. Belastingen.—Zooals boven is vermeld is de hermeting der landrente brigade pas afgeloopen. De landrente wordt over het algemeen betaald uit de padiopbrengst en is zodoende gewoonlijk in July reeds afbetaald. De inkomsten en personeele belasting komen overigens goed binnen. Zoomede ook de huur der uiterwaarden op voet van stbl. 1921.

De regentschaps-voertuigen-belasting, wier inning bij den districtsschrijver berust, komt ook goed binnen.

De inning der slachtbelasting berust bij den ond. schrijver, waaraan anders niets bijzonders valt te vermelden.

X. Monopolie. Een zout — en een opiumverkoopplaats is gevestigd te Menganti. De meer zuidelijk van het district wonende bevolking wordt voor haar behoeften hieraan bediend door die van Krian en Sepandjang.

XI. Politie en Justitie.—Het meerendeel der misdrijven bestaat uit diefstallen en zware verwondingen.

De meeste overtredingen zijn kleine diefstallen, kleine verwondingen, ****) zoomede verkeers-overtredingen. Deze laatste meestal op den weg Karangpilang—Soerabaja. Daar is ook een weegbrug voor vrachtauto's vanwege de Provincie gevestigd.

Het personeel der politie bestaat behalve uit den Wedana en 5 A.Ws mede uit een Mantri politie gevestigd te Kedoeroes, 1 pol. agent 1e klas bij den Wedana en bij ieder der A.Ws, 6 pol. agenten 2e klas b. d. Wedana, 5 idem b. d. A.W. van Karangpilang en 2 idem bij ieder der A.Ws van Drijo, Wringinanom, Menganti, Kedamejan en den Mantri van Kedoeroes.

Het district behoort niet tot het ressort eener Veldpolitie-detachement noch tot dat der Algemeene politie van Soerabaja.

***) Een statistiek van de schoolgaande jeugd zou deze memorie completeren.

****) Dit zijn toch misdrijfzaken? Red.

- Een districtsgevangenis is gevestigd te Drijo.
- XII. Volkscredietwezen. Zooals het jongste verslag van de Soerabaja-afd. bank luidt, werkt zij hier goed.
Ook de desabanken, 20 in getal, werken heel goed. heeft 0% achterstand.
- XIII. Verkeerswezen. — Het verkeer wordt meeren-deels beheerscht door de autobussen — Er zijn lijnen Soerabaja — Karangpilang — Drijo — Krian van de ond. Tan en Ideaal, zoonede Soerabaja — Kedoeroes — Menganti — Tjermee van S. M. T. Een O. J. S. lijn is gelegen tusschen Karangpilang en Soerabaja, waarvan dagelijks ook druk gebruik wordt gemaakt.
Het meer verouderde dokar-verkeer is gering te noemen.
- XIV. Boschwezen — Het district behoort niet tot een boschkring.
Gouvernements houtstapelplaatsen voor den verkoop van uitdunningsdolken, brandhout en areng ten behoeve der bevolking is sedert de vorige maand gevestigd te Karangpilang en Legoendi, ieder beheerd door een mantri. Deze instelling is bijwijze van proef op mijn voorstel gemaakt, omdat hier de prijs van hout, meer voor Inlandsche woningen, duur is, zoomede het brandhout afkomstig van de desa's dat in den drogen tijd dagelijks bij tientallen tjikar ladingen door de steenbakkers wordt opgekocht, doen de prijs aanmerkelijk stijgen.
- XV. Mededeelingen op historisch en oudheidkundig gebied.

Hoe wel zelf bezig zijnde aan de studie tot de kennis der Archeologie, valt in dit district op dit gebied helaas niets te vermelden.

Noot. Jammer genoeg, dat deze memorie niet wordt verrijkt met statistieken inzake de diverse hoofdstukken loopende over de geheele bestuursperiode. Immers cijfer-materiaal en feitenkennis ontbreken nog aan dit stuk. Een vraag, die wij en ook de opvolger kunnen stellen is dit: „Wat heeft de opsteller voor zijn district gedaan en wat moeten wij continueeren of verbeteren?”

Red.

Correspondenties.

- Hr. *Ex B. B.-er.* Uw stuk over „De Pessimist en Optimist” kunnen we voorloopig niet plaatsen.
- Hr. R. B. *Kromoadiprodjo*: Plaatsgebrek noopt ons Uw artikel over „de erfopvolging der regenten” aan te houden.
- Hr. S. N. T. Uw eerste stuk achten we niet voor plaatsing vatbaar, wel Uw tweede artikel.
- Hr. G. D. Er is al zooveel over de hormat geschreven, dat het ons overbodig voorkomt Uw bijdrage te plaatsen. Zie maar „Onze Bode” No. 5.
- Hr. Suryo. Het is wel aardig van U ons niet in den steek te laten, doch dezen keer is U niet erg gelukkig met Uw stuk. Kunt U Uwe krachten niet aan wat anders besteden?

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Faint handwritten text, possibly a library stamp or title, located in the upper center of the page.

物